

Referat fra møte i Oslofjordrådet 7. november 2023

Dato: 7. november 2023

Fra/til: 10.00/13.30

Referent: Anna Planke

Møteleder: Statsråd Andreas Bjelland

Eyvor Kristin Aas

Eriksen

Vårt saksnr.: 23/2456

Til stede: Andreas Bjelland Eriksen, klima- og miljøminister
Vidar Ulriksen, statssekretær i Nærings- og fiskeridepartementet
Kjersti Bjørnstad, statssekretær i Klima- og miljødepartementet
Anette Marie Solli, fylkesrådsleder Akershus fylkeskommune
Tore Opdal Hansen, fylkesordfører Buskerud fylkeskommune
Mette Kalve, fylkesvaraordfører Vestfold og Telemark
Dag Nordbotten, administrativ representant for Vestfold fylkeskommune
Espen Nedland Hansen, administrativ representant for Østfold fylkeskommune
Siv H. Jacobsen, fylkesrådsleder Viken
Martha Grønning, byrådssekretær Oslo kommune
Sigbjørn Odden, ordfører Frogn kommune
Andreas Kagiavas Torp, ordfører Krødsherad kommune
Christina Bratli, ordfører Horten kommune
Kjell Arne Hermansen, ordfører Drammen kommune
Vigdis Stensby, ordfører Hamar kommune
Cathrine Kjenner Forsland, ordfører Nesodden kommune
Mona Vauger, ordfører Hvaler kommune
Gunhild Dalaker Tuseth, avdelingsdirektør Statsforvalteren i Oslo og Viken
Grethe Helgås, avdelingsdirektør Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Haavard Elstrand, avdelingsdirektør, Statsforvalteren i Innlandet
Espen Søylen, direktør i Oslofjorden friluftsråd
Ole-Kristian Bergerud, leder i Østfold Bondelag
Jan Birger Jørgensen, ass. Generalsekretær i Norges Fiskarlag
Jan Bredsand, Norges Fiskarlag

Referat

I forkant av ordinært rådsmøte ble det avholdt presentasjoner og innlegg åpent for pressen og inviterte organisasjoner. Klima- og miljøminister Andreas Bjelland Eriksen ønsket velkommen, etterfulgt av innledende ord fra landbruks- og matminister Geir Pollestad og statssekretær i Nærings- og fiskeridepartementet Vidar Ulriksen.

Statusrapport for 2022-2023 om gjennomføring av tiltak i Oslofjordplanen ble lagt frem av sekretariatet for Oslofjorderådet, ved Jon Lasse Bratli og Henriette Givskud samt direktør i Miljødirektoratet Ellen Hambro. Det ble i etterkant av fremleggelsen åpnet for spørsmål fra salen, som ble besvart av klima- og miljøministeren og direktør i Miljødirektoratet Ellen Hambro.

Videre presenterte assisterende generalsekretær i Norges Fiskarlag Jan Birger Jørgensen hvordan fiskeriene kan bidra til arbeidet med Oslofjorden. Statssekretær Vidar Ulriksen holdt deretter innlegg om fiskeritiltak i Oslofjorden. Det ble åpnet for spørsmål fra salen og kommentar fra landbruks- og matministeren, som ble besvart av klima- og miljøministeren.

Ordinært rådsmøte

Innledning ved klima- og miljøminister Andreas Bjelland Eriksen

Klima- og miljøministeren påpekte at statusrapporten fremlagt av sekretariatet for Oslofjorderådet må følges opp og at utfordringene må tas tak i. Han viste til at det var lagt opp til en diskusjon basert på utsendte spørsmål til rådsmedlemmene.

Det ble avholdt en presentasjonsrunde.

Diskusjon om spørsmål «Hvordan jobber din kommune med å følge opp Oslofjordplanen?»

Klima- og miljøministeren utfordret ordfører i Nesodden og fylkesrådsleder i Viken til å kommentere på første spørsmål, begrunnet med at de har sittet i rådet over lenger tid.

Siv H. Jacobsen, fylkesrådsleder i Viken, sa at fylkeskommunen har en egen Oslofjord-koordinator og samarbeider tett med kommuner i fylket og med Østlandssamarbeidet. Hun påpekte at det er viktig å ta i bruk de strukturene som allerede eksisterer, som f.eks. arbeidet i vannområdene. Videre trakk hun frem at marine næringer, som oppdrett av tunikater, er viktig, men at de opplever utfordringer knyttet til reglementet. Jacobsen sa at det burde opprettes en egen komité som tar tak i disse utfordringene rundt marine næringer.

Cathrine Kjenner Forslag, ordfører i Nesodden, påpekte at de arbeider med å følge opp tiltakene i Oslofjorden og at hun opplever et stort engasjement i kommunen.

Ordføreren trakk særlig frem at de arbeider med å rydde opp båtvrak, og henviste til ordningen med obligatorisk båtregister. Kommunen er opptatt av å engasjere frivilligheten og dugnader i velforeninger. Som planmyndighet har kommunene stort ansvar for å ha oppdaterte og gode planer. Nesodden kommune er en av de beste i landet på å ivareta natur.

Mona Vauger, ordfører i Hvaler, sa at de har hatt alle de relevante tiltakene i Oslofjordplanen til politisk behandling i kommunen. Kommunen har en viktig fiskerihavn, og er opptatt av fiskernes fremtid.

Vigdis Stensby, ordfører i Hamar, trakk frem at det er viktig at innlandskommunene har et stort perspektiv og ser at Oslofjorden også påvirkes av Innlandet. I 2022 vedtok Hamar en handlingsplan om avløp fra spredt bebyggelse. Kommunen er bekymret for kostnadene når det gjelder avløp i form av økte gebyrer som kommunen ev. må legge på innbyggerne.

Sigbjørn Odden, ordfører i Frogn kommuner, sa at de nylig har vedtatt at kommunens avløpsvann skal koble seg til VEAS i Asker. Han påpekte at prognoser viser at vann- og avløpsgebyrene vil øke drastisk fremover. Videre nevnte han at kommunen er imot forslag om å fjerne sjetéen i Oslofjorden. Han var videre enig i en kommentar fra Lene Conradi, ordfører i Asker, i forrige del av programmet, der hun påpekte at man må skille mellom dispensasjonene som har og ikke har påvirkning på miljøet i fjorden.

Martha Grønning, byrådssekretær i Oslo kommune, trakk frem at Oslo kommune har investert stort i rensing av avløp. Det pågår en betydelig forbedring også i grad av rensing av nitrogen i anleggene Oslo kommune er tilknyttet. Hun nevnte videre at det er behov for ytterligere samarbeid og samordning når det gjelder planlegging i og ivaretagelse av strandsonen.

Kjell Arne Hermansen, ordfører i Drammen kommune, sa at kommunen følger opp de lovpålagte oppgavene og at de nå har vedtatt interkommunalt samarbeid med Asker og Lier om nytt renseanlegg i Drammen. Kommunene må få innbyggerne med på laget, og kommunikasjon og formidling om arbeidet er viktig. Han trakk også frem at det er behov for spleiselag om renseanlegg med staten, og at staten må være en del av løsningen.

Christina Bratli, ordfører i Horten, sa at de har åpnet besøkssenteret for Oslofjorden i Horten, og at det nylig ble åpnet en ny utstilling også på Bastøfergen. Hun påpekte behov for klarere føringer og regler for landbrukssektoren og at staten må dekke en del av utgiftene for oppdragering av avløpsanleggene.

Anette Marie Solli, fylkesrådsleder i Akershus fylkeskommune, sa at de vil arbeide med å involvere kommunene i fylket når fylkeskommunen er på plass. Hun sa at de vil arbeide med tilrettelegging for marine næringer, som opprett av

tunikater. I tillegg trakk hun frem at det er viktig å oppnå beslutninger og finansiering for oppgradering av avløpsanlegg. Akershus vil også være en pådriver for bevaring av kantsoner, elver og våtmarker. Når det gjelder jordbruk, så vil fylkeskommunen opprette en tilskuddsordning som kan dekke noe av kostnadene kommunene bruker på å ta vare på kantsoner m.m. innen jordbruk.

Klima- og miljøministeren rundet av diskusjonen om første spørsmål.

Diskusjon om spørsmål «Hva er de største utfordringene i arbeidet med å bedre fjordens tilstand?»

Tore Opdal Hansen, fylkesordfører i Buskerud fylkeskommune, uttalte at staten må bidra med finansiering av avløpstiltakene. Staten har tidligere har bidratt økonomisk for å etablere nitrogenrensing. Han uttalte også det er viktig med god kommunikasjon til innbyggerne knyttet til tiltakene. Det er 118 kommuner i Oslofjordens nedbørfelt og det er viktig med god forankring av arbeidet. Det er viktig å nå ut til de kommunene som ikke sitter i rådet.

Espen Søilen, direktør i Oslofjorden friluftsråd, sa at han er bekymret for diskusjonen om hvem som skal dekke kostnadene for avløpstiltakene, og at alle må ta tak i de tiltakene som kan gjøres nå. Søilen oppfordret kommunene og staten til å bli enige om en finansieringsmodell. Han trakk frem at fjorden ikke lenger er trivelig å bade i, og at situasjonen er i rask forverring. Mange kommuner avdekker ulovligheter i strandsonen, men mangler oppfølging. Han anbefalte også at det opprettes noen nullfiskeområder i fjorden, samt flere hummerfredningsområder.

Ole-Kristian Bergerud, leder i Østfold Bondelag, sa at landbruket har vært blant de største bidragsyterne de siste årene. Han påpekte at de ikke er sikre på om redusert høstpløying er et godt tiltak for å redusere påvirkning på fjorden. Han nevnte også at det bør innføres miljøavtaler på gårdsnivå, og at det er ulemper ved flere av vannmiljøtiltakene. I tillegg sa Bergerud at revidert gjødselvareforskrift må på plass.

Jan Bredsand i Norges Fiskarlag påpekte at fiskerinæringen vil strekke seg langt i arbeidet med Oslofjorden. Han påpekte at det ikke nytter å verne områder i fjorden når utfordringene er knyttet til at oppvekstområder forsvinner. Han sa at de etablerte hummerfredningsområdene viser gode resultater. Videre nevnte Bredsand at fiskerne tråler på definerte områder, der det har vært trålt over lang tid. Han sa at man ikke kjenner effekten av et eventuelt trålforbud og at det er behov for forskning på konsekvensene.

Grethe Helgås, direktør i Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, trakk frem at Statsforvalteren har en myndighetsrolle og veiledningsrolle, og har mye dialog med og veiledning av kommunene. De har en egen koordinator for Oslofjordplanen. Hun nevnte at det gjenstår å få tilstrekkelig oversikt over spredt

avløp og mindre avløpsanlegg. Mange kommuner i Vestfold har nå et samarbeid om å utrede et nytt felles avløpsanlegg, og vil legge til rette for felles løsninger.

Gunhild Dalaker Tuseth, direktør i Statsforvalteren i Oslo og Viken, påpekte at brevet med varsel om at det kommer krav om nitrogenfjerning fra avløpsvann var et viktig signal. Statsforvalterne har fått tydelige forventninger fra Miljødirektoratet, og holdt mange møter med kommunene. Hun trakk også frem at det nå er mange planlagte og iverksatte masseutfyllinger i og rundt fjorden. Dette medfører blant annet økte tilførsler av nitrogen til vannet. Omfanget av dagens massefyllinger må reduseres, grunnet den samlede belastningen for fjorden.

Haavard Elstrand, direktør i Statsforvalteren i Innlandet, påpekte at innlandskommunene ikke har kystlinje, og at det er delvis manglende oppslutning om arbeidet. Samtidig er innsatsen betydelig bedret i år. Han påpekte at kommunikasjon rundt utfordringene er viktig, og at det i Innlandet bør kommuniseres at tiltakene for Oslofjorden også er viktig for Mjøsa.

Mona Vauger, ordfører i Hvaler kommune, trakk frem at det er vanskelig å få oppslutning om økte vann- og avløpsgebyrer. Det er viktig å informere til innbyggerne om hvorfor det blir dyrere. Vauger nevnte også at kunnskapsgrunnlaget om tillatelse på mudring i Borg Havn er utdatert. Videre påpekte hun at fiskerne i Hvaler kommune vil bidra inn i arbeidet med fiskeritiltak i Oslofjorden.

Dag Nordbotten, administrativ representant for Vestfold fylkeskommune, påpekte at fylkeskommunene må sikre en helhetlig forankring av arbeidet med tiltak. Han mente også at klima- og miljøministeren bør ta en grundig utredning av fiskeritiltak.

Andreas Kagiavas Torp, ordfører i Krødsherad kommune, påpekte at mange av kommunene i nedbørfeltet er uten kystlinje og nærhet til fjorden. Torp påpekte at han vil sikre at det tas grep i kommunen, og at det er viktig å informere innbyggerne at også kommuner uten kystlinje har et ansvar.

Diskusjon om spørsmål «Hvordan kan Oslofjorderådet fortsette å være en viktig arena for arbeidet for fjorden?»

Klima- og miljøministeren ønsket videre innspill til hvordan rådets møter kan fortsette å være konstruktive og gode fremover. Han ønsket videre innspill på hva rådet mener bør prioriteres fremover, samt hvordan arbeidet som skjer mellom møtene kan koordineres på en god måte.

Vigdis Stensby, ordfører i Hamar kommune, påpekte at avløp er et viktig felt for innlandskommunene og Hamar.

Siv H. Jacobsen, fylkesrådsleder for Viken fylkeskommune, sa at det er viktig at rådet snakker konkret om hvordan arbeidet kan koordineres. Det bør f.eks. gis et oppdrag til noen om hvordan utfordringene bør kommuniseres med innbyggerne. Hun sa at det er viktig at konkrete prosjekter iverksettes.

Mette Kalve, fylkesvaraordfører i Vestfold og Telemark fylkeskommune, trakk frem at Østlandssamarbeidet er veldig nyttig. Hun sa seg enig med Jacobsen i at konkrete prosjekter er viktig, og at rådet bør være mer konkrete i diskusjonene. Hun foreslo også at rådet får en hjemmelekse til neste møte.

Espen Søilen, direktør i Oslofjordens friluftsråd, påpekte at det er viktig å nå ut til alle kommunene som ikke sitter i Oslofjordrådet. Han trakk også frem at det er behov for ny teknologi og overvåkning av tilstanden i fjorden, og at det er behov for en koordinerende aktør for arbeidet, utover staten. I den anledning ønsket han seg en mer aktiv rolle fra Oslofjordrådets sekretariat og at det gis mer informasjon ut fra rådet til alle ordførere i nedbørfeltet.

Vidar Ulriksen, statssekretær i Nærings- og fiskeridepartementet, trakk frem at staten skal videreføre arbeidet for Oslofjorden. Han trakk frem at naturbaserte løsninger kan brukes.

Catrine Kjenner Forsland, ordfører i Nesodden, sa at mye av Oslofjordens utfordringer er ressurser på avveie. Hun sa at det ligger mye potensiale i nye næringer, som tunikater mv. Rådet er en viktig arena for felles uttalelser.

Anette Marie Solli, fylkesrådsleder i Akershus, mente at fylkeskommunen vil gi konkret tilbakemelding på neste rådsmøte om hvordan arbeidet med tiltaksgjennomføring har gått. Hun forventet videre at det legges frem en tilstandsvurdering av Oslofjorden til neste rådsmøte.

Tore Opdal Hansen, fylkesordfører i Buskerud, sa at fylkeskommunene kan være en viktig arena i arbeidet med Oslofjorden, blant annet ettersom fylkeskommunene har mange berøringspunkter med kommunene i arbeidet.

Kjell Arne Hermansen, ordfører i Drammen kommune, påpekte at det kan være nyttig å etablere en oversikt over hvordan hver enkelt kommunene ligger an i arbeidet, f.eks. som et system med trafikklys for hver kommune. Videre trakk han frem at det som nytter mest av tiltak bør prioriteres først.

Ole-Kristian Bergerud, leder i Østfold Bondelag, sa at det var behov for en tilstandsvurdering av Oslofjorden, for å kunne se utviklingen. Videre påpekte han at rådet kan katalysere konkrete prosjekter, slik som dyrking av tunikater.

Grethe Helgås, direktør i Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, nevnte at et system med trafikklys for kommunene kan være nyttig. Det er viktig å vise til konkrete eksempler på gode løsninger. Statsforvalteren kan tilrettelegge arenaer

innen ulike felt, og hun viste til at det allerede finnes en god struktur i arbeidet med vannforvaltningsplanene.

Martha Grønning, byrådssekretær i Oslo kommune, sluttet seg til at det bør gis en hjemmelekse til rådet.

Dag Nordbotten, administrativ kontakt for Vestfold fylkeskommune, foreslo at rådsmøtene på våren bør legges til områder på øst- og vestsiden av fjorden, og utenfor Oslo.

Avslutning ved Klima- og miljøminister Andreas Bjelland Eriksen

Klima- og miljøministeren sluttet seg til idéen om at rådet bør få en hjemmelekse til neste møte. Hjemmeleksen rådet fikk var å gjøre konkrete tiltak, og på neste møte rapportere konkret på hva som er gjort. Klima- og miljøministeren understreket at staten ville gjøre sitt. Han sa at det er viktig å bruke tiden sin på det som faktisk kan gjennomføres og på konkrete tiltak. Han nevnte også at det på neste rådsmøte skal vises eksempler på beste praksis og gode løsninger. Videre oppfordret han alle i rådet til å ta kontakt med hverandre og med Klima- og miljødepartementet i det videre arbeidet.